

Gerdny

En berättelse om en gammal koster från 1880

Segling som fritidssysselsättning blev populärt i slutet av 1800-talet. Det bildades segelsällskap och många olika kappseglingar arrangerades. Segelsällskapet FRAM utanför Göteborg startades i slutet av 1800-talet med anledning av att de ville vara "en arbetarnas" motvikt mot "kostymernas" GKSS.

Det gällde att få tag på lämpliga objekt som arbetarna hade råd med. Ett sådant objekt var de vadbåtar som det fanns relativt gott om med tanke på att de gamla fiskebåtarna inte klarade av att förses med den nya tändkulemotorn.

Det var grunden till att kosterbåtarna blev fritidssegelbåtar. Efterhand satte karlarna igång med att ruffa och heldäcka sina båtar så att fruarna kunde följa med ut.

En av dem här båtarna var GERDNY, en 8,5 meters vadbåt byggd omkring 1880.

Registrerades i FRAM och byggdes om till kappseglare och seglade under namnet Miranda.

Strax före första världskriget var en av hennes besättningar inblandad i någon sorts spektakel och bråk i Uddevalla, var efter samtliga blev uteslutna ur FRAM "och namnet Miranda EJ MER får förekomma i båtregistret"...

Omkring 1920 köptes hon av några bröder och hon återfick sitt gamla namn GERDNY.

1926 renoverades hon och riggades om från 65 till 55 kvm.

Seglade hos Sjövarnsskåren utanför Malmö i några år och fortsatte sedan upp längs ostkusten.

Efter många långa historier låg Gerdny sjunken vid Margretelunds varv och var på väg att sluta sina dagar som vrak.

1972 fick en mycket kraftfull dam vid namn Fia Bergsman erbjudandet om att få "köpa henne billigt".

Fia tittade ner i vattnet och tyckte: "Tja..."

Gerdny bärgades, motorn plockades isär och målades upp. All inredning grävdes ur och en omfattande renovering påbörjades.

Fem år senare skulle Fia ge sig av på en jorden runt-segling – dock med en annan båt.

Göran Bergåse från Västerhaninge var den som tog över vårdnaden.

Motorn lämnades i delar till en reparatör, som senare stack till sjöss (unga

läsare upplyses om att det här var före mobiltelefonernas tid...).

En ny motor måste införskaffas och den Renaultdiesel monteras som nu sitter i.

Gamla Gerdny är i ett omfattande behov av en ansiktslyftning och första projektet blir att övertyga den inte allt för välvillige hamnchefen om att få en ny chans.

Vad skall nu göras? Göran berättar om hur han sätter igång att ringa runt till båtbyggare för att få tips om hur man gör för att basa 1tums-ekplank.

Båtbyggare är inte så många och inte heller alltid så talföra.

I alla fall inte när det gäller att tygla en vilt främmande entusiast...

Här följer en solskenshistoria ur Görans berättelse:

Att montera bort gamla bord är ett lortigt och pillrigt jobb, eftersom det mesta sker med båten över sig och ögonen uppåt.

Med sticksåg kapas nyare nitar och de gamla enepinnarna av i spunningen. Enepinnar som fortfarande efter mer än 100 år doftar en, medan dess de bord som bytts och nitats ihop är spruckna.

Det gäller att få bort de gamla borden så hela som möjligt för att kunna ha dem som mall för de nya, så att både form och fasningar stämmer.

Nu är det sedan bara att sätta igång och bygga en basningslåda.

Den blir först alldeles för stor och när den sedan slutligen är lagom visar det sig i alla fall inte vara så enkelt. När herr Ek efter en timme i sin ångbastu kommer ut lång, tung, svettig och het skall han av mig med hjälp av händer, armar, knän, huvud och tvingar förpassas på sin rätta plats.

Nej, särskilt samarbetsvillig är han inte. Billiga tvingar som man inte kan lita på ger raskt efter och herr Ek ger mig först några snärtiga slag innan han överfaller mig med hela sin tyngd. Under den här kampen har han dessutom svalnat allt mer.

Istället blir metoden att värma efter med gasolbrännare och linolja.

Med hjälp av en fantastiskt tålmodig fru, letas enepinnar upp i skogen och snidas till hemma i uthuset.

I början blir det allt mindre kvar av Gerdny, men så småningom kommer 80 meter bordläggning på plats. 1000 nya Enepinnar. Ny akterstäv, 5 nya spant. Nytt däck i lärkträ och en ny ruff.

7 år senare glider Gerdny stolt ner i vattnet igen och sträcker sin barkade gaffelrigg mot skyn som hyllning till en gammal båtbyggarkonst.

Anneli och Gunnar besökte Segelsällskapet Fram i somras och träffade den lycklige arkivarien Erik Börjesson 85 år. Här följer en uppdatering om ägarförhållandena för Gerdny.

Gerdny byggdes som vadbåt omkring 1880, kom till Göteborg runt 1900 och ägdes av en man som hette Berglind.

1904 köps hon av "Stor-John" Andersson, renoveras och säljs nästan omgående.

Döps om till MIRANDA med diffusa ägarförhållanden. Två som var med kallades "Slaffse-Frans" och "Blomster".

Omkring 1920 köps hon av BE Lindstedt och återfår namnet GERDNY.

I båtlaget (vanligt är att man går ihop om en båt i form av ett båtlag) ingår flera bröder Lindstedt.

1926 köps Gerdny av fem st maj-grabbar med Artur Johansson som rorsman. I båtlaget ingår också Olle Bengtsson och Torsten Abrahamsson.

Vintern 1928-29 görs en omfattande renovering. Flera spant byts ut och hon fick en ny rigg på 55 kvm mot de tidigare 65.

1941	"försvinner hon till ostkusten", som det står i FRAMs arkiv.
1944-1945	Sjövärnskåren Malmö.
1946-1950	ägs hon av en färjeskeppare i Härnösand.
1950-1959	tandläkare Hans Henzell, Ullånger.
1959-1963	Lennart Oldsjö, Ekerö.
1963-1969	Olle & Nils Sjölund
1969	tandläkare Garpe, som omgående sålde till en byggmästare.
1972-1977	Fia Bergsman, som ger Gerdny ett nytt liv och påbörjar en renovering.

1972 fick en mycket kraftfull dam vid namn Fia Bergsman erbjudandet om att få "köpa henne billigt".

Fia tittade ner i vattnet och tyckte: "Tja..."

Gerdny bärgas, motorn plockas isär och målas upp. All inredning grävs ur och en omfattande renovering påbörjas.

Några dagar före sjösättning är det fortfarande stora hål i båten där de nya borden skall in.

Killarna som ska leverera enepinnarna har fortfarande inte dykt upp..!

"Skjuta på sjösättningen? Nej, det går inte för sig.. Jag har tröttnat på att vänta på karlar som aldrig dyker upp".

Fia berättar hur hon beger sig ut i skogen för att leta enpinnar själv och sedan sitter hela natten och täljer.

Sjösättningen blir mycket riktigt av punktligt. Utan karlar...

Fem år senare skulle Fia ge sig av på en jorden runt-segling – dock med en annan båt.

Göran Bergåse från Västerhaninge var den som tog över vårdnaden.

1977-2007

Göran Bergåse gör totalrenovering och efter 7 år på land seglar Gerdny igen.

2007 - Anneli & Gunnar Eriksson, som tar Gerdny till Göta Segelsällskap

Gunnar Eriksson

